

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on tärkeä ja kannatettava. Kaikkien tavoitteiden osalta olisi kuitenkin perusteltua arvioida, kuvaavatko ne riittävän selkeästi sitä toimintaympäristöä, johon visiota rakennetaan. Toisin sanoen olisi hyvä täsmentää, millainen visiossa hahmoteltu tavoitetila konkreettisesti on ja millaiseen tulevaisuuteen sillä pyritään vastaamaan. Pystyykö tämän otsikon alta tarkemmin erottamaan nyanssit yliopistosektorin ja ammattikorkeakoulusektorin kannalta.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteiden kytkentää asetettuun tavoitetilaan olisi syytä tarkentaa. Käytännössä tämä tarkoittaisi tarkempaa avaamista siitä, millaisia lakimuutostarpeita on tarkoitus kartoittaa ja mitä sääntelyn uudistamistarpeilla tarkoitetaan. Samalla olisi hyödyllistä kuvata selkeämmin, millaisia konkreettisia vaikutuksia mahdollisilla lainsäädäntömuutoksilla tavoitellaan.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tutkintojen maksuttomuuden säilyttäminen on keskeistä, jotta kaikilla suomalaisilla on taustasta riippumatta yhdenvertainen mahdollisuus päästä korkeakouluopintoihin.

Keskustelu maksuttomuudesta ja sen säilyttämisestä tulisi tarkastella kokonaisuutena, eikä esimerkiksi avata ilman riittävän syvällistä valmistelua mahdollisuutta avoimen väylän kautta tehtävän tutkinnon myötä.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tutkintonimikkeiden ja tutkintorakenteen uudistamisessa on tärkeää säilyttää tutkintorakenteen eheys ja nähdä lyhyttutkinnot ensisijaisesti olemassa olevaa tutkintokoulutusta täydentävinä kokonaisuuksina. Teknologisen muutoksen myötä tapahtuva osaamisen nopea vanheneminen synnyttää tarvetta lyhyttutkinnoille. Siitä syystä lyhyttutkinnot olisi luontevaa suunnata varsinaisen tutkinnon suorittamisen jälkeiseen aikaan tukemaan osaamisen laajentamista sekä mahdollistamaan urasiirtymiä ja uravaihdoksia.

Tutkintonimikkeiden yhtenäistäminen on hyvä tavoite. Keskeistä on kiinnittää huomiota erityisesti tutkintonimikkeiden ymmärrettävyyteen ja vertailukelpoisuuteen niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Jos koulutukseen käytettävissä olevia varoja joudutaan nykyisessä taloudellisessa tilanteessa tarkastelemaan, yksi mahdollinen ratkaisulinja voisi liittyä siihen, miten tutkinnot voitaisiin laadukkaasti toteuttaa lyhyemmässä ajassa. Tämä tarkoittaisi sitä, että tutkintojen rakennetta ja niiden antamia valmiuksia työelämän valmiuksiin tulisi tarkastella osaamisen kestävyden näkökulmasta.

Osa toimenpiteissä mainituista teemoista, kuten opiskelijoiden kiinnittymistä opintoihin, voisi myös arvioida sen näkökulmasta, kuuluvatko ne ensisijaisesti visiotason linjauksiin vai käytännön toteutukseen.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tutkimuksen laadun ja kunnianhimon ohella on vahvistettava myös tutkimustulosten soveltamista, siirtymää käytäntöön ja innovaatioekosysteemejä, sillä yhteiskunnallinen ja taloudellinen vaikuttavuus edellyttävät aktiivisia toimia. Vision sanoman täytyy ymmärtää tarkoittavan myös ammattikorkeakouluja.

Ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan merkitys soveltavan tutkimuksen toteuttajana tulee tunnistaa entistä selkeämmin. Yliopistojen tuottaessa perustutkimusta ja uusia innovaatioita ammattikorkeakoulujen TKI-toiminta toimii keskeisenä väylänä tutkimustiedon ja innovaatioiden hyödyntämisessä ja yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa ja työelämän toimintamallien ja rakenteiden uudistamisessa. Ammattikorkeakoulut tukevat yrityksiä soveltamalla tutkimustuloksia erilaisiin käytännön tarpeisiin ja toimintaympäristöihin ja tätä potentiaalia tulisi hyödyntää täysimääräisesti.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Ammattikorkeakoulut toimivat tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa, minkä vuoksi niiden rooli tutkimuksen vaikuttavuuden lisäämisessä ja työelämän uudistamisessa on keskeinen. Ammattikorkeakoulujen asemaa linkkinä perustutkimuksen, innovaatioiden ja työelämän välillä tulisi vahvistaa edelleen talouskasvun ja kilpailukyvyyn edistämiseksi.

Toimenpiteiden tavoitteena tulisi olla vahvistaa ja monimuotoistaa tohtori-/tutkijakoulutusta ja sekä sen tuottamaa osaamista sekä parantaa eri koulutustaustoista tulevien mahdollisuuksia edetä koulutukseen. Näin toimimalla voitaisiin lisätä tutkimuksen vaikuttavuutta sekä vahvistaa tutkimusosaamista ja tutkimushenkilöstön määrää koko yhteiskunnassa ja erityisesti yrityksissä.

Tohtorikoulutuksen hyöty ja vaikuttavuus on varmistettava erilaisten koulutusmuotojen tuottamalla erilaisella osaamisella. Tämän takia tarvitaan ammattikorkeakoulujen tuottama tohtorikoulutus.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Korkeakoulujen omistajien ja niitä tarvitsevien alueiden tarpeet ja korkeakoulujen mahdollisuus autonomisesti kehittyä täyteen potentiaaliinsa on otettava uudistumisen lähtökohdaksi. Erikoistuminen ja yhteistyö on luonnollinen osa korkeakoulujärjestelmän uudistumista. Tiukka tulos pohjainen rahoitusmalli usein estää toimivan ja tuloksekkaan yhteistyön. Tämän takia rahoitusmallin ylioijaava mekanismi olisi otettava tarkasteluun.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteissä tulisi näkyä tutkimustulosten soveltamista ja innovaatioiden syntyä tukevien rakenteiden vahvistaminen.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tutkimusrahoituksen kehitys on oikealla uralla. Suomi tarvitsee pitkäjänteistä ajattelua ja panostuksia tutkimukseen, sen soveltamiseen ja hyödyntämiseen.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteisiin esitetään lisäystä, jonka mukaan Suomen Akatemia, korkeakoulut ja CSC huolehtivat valtion T&K-lisärahoituksella rahoitettavien toimien vaikuttavuudesta siten, että myös ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoiminnan edellytykset tulevat asianmukaisesti huomioituksi.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuosittelujen kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosittelukokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Toimenpidesuosituksia on täydennetty vision tavoitteet ja toimenpidesuosittelut kohdissa.

Tarkasteltavaksi vielä se, tuleeko ammattikorkeakoulujen koko potentiaali hyödynnettyä tulevassa korkeakoulupolitiikassa. Suomen kansantaloudella ei ole varaa menettää ammattikorkeakoulujen kautta saatavaa vaikuttavuutta yritysten kilpailukykyyn ja työelämän uudistumiseen.

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

-

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

9. Muut kommentit

-

Bång Kati
Centria-ammattikorkeakoulu - Centria-ammattikorkeakoulu, Tapio Huttula,
rehtori